

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Sermo Vnicus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

veniunt ; supereminens capiti tuo cornu crucis excipiat. Sanè hoc solum est, cui salutis pariter & regni titulus inscribitur ; quia solus qui se humiliat, salvari & exaltari meretur.

Demon perseverantia insidiatur.

Manendum & moriendum in cruce. † v. Fascic. Cyster. Chrysoft. Henriquez. lib. 1. dist. 13. ubi dicitur fuisse fundator & primus Abbas Cœnobij Igniacensis à B. Bern. constitutus, postea tamen deposito præfecturæ onere ad Clarâ-Vallem rediisse, ibique sancto fine quievissè. Mortis sola potestas in corpore, nulla in animam.

Jam ut breviter repetam, quatuor hæc cornua sunt, continentia, patientia, prudentia, & humilitas. Felix anima quæ in hac cruce gloriatur & triumphat, tantum ut perseveret in ea, nullis valeat tentationibus deiici. Oret igitur quisquis in hac cruce est, oret cum beato Andrea Dominum & Magistrum suum, ne patiat eum de cruce deponi. Quid enim malignus ille non audeat, quid non præsumat impius attentare ? Quod *Ægeæ* manibus de discipulo, hoc *Judæorum* linguis facere cogitaverat & de Magistro. In utroque tamen sera pœnitentia ductus, victus & confusus abcessit. Utinam abeat similiter & à nobis, eo vincente, qui & in se, & in discipulo triumphavit. Faciat ipse ut mereamur & nos in hac nostra qualicunque cruce pœnitentiæ, quam pro ipsius nomine tulimus, feliciter consummari, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula, Amen.

IN OBITU DEVOTI HUMBERTI MONACHI. †
S E R M O.

Humbertus famulus Domini mortuus est, devotus famulus, servus fidelis. Ipsi vidistis quomodo nocte præterita inter manus nostras expiravit tanquam unus ex vermiculis terræ. Per hoc triduum fatigavit eum mors, & demolita est intra fauces suas, ut satiaretur sanguine quem fitivit. Eia fecit quod potuit, occidit carnem, & ecce recondita est in corde terræ. Separavit à nobis dulcem amicum, prudentem consiliarium, auxiliarium fortem. Nec mihi nec nobis pepercit insatiabilis homicida, mihi minus. Siccine separas amara mors ? O bestia crudelis, ô amaritudo amarissima, ô fœtor & horror filiorum Adam. Quid fecisti ? Occidisti, possedisti. Sed quid ? Carnem utique solam. Animæ enim non habes quid facias. Volat ad creatorem suum : quem tam ardentem concupierat, tam fortiter secuta fuerat omnibus diebus vitæ suæ. Sed & ipsum corpus quod videris habere, auferetur à te : cum tu novissima inimica destrueris, & absorberis in victoria. Reddes utique reddes aliquando corpus istud, quod ad signum adventus tui tantis hesternæ die sputis & excretionibus, ac multiplici sordium squalore repleveras, lætabunda & laudans, quia hunc tuis laqueis irretiisses. Veniet Unigenitus Patris cum potestate magna & majestate Humbertum quærere, & illud idem cadaverosum corpus configurare corpori claritatis suæ. Tu autem quid ? Profecto (quod ^{a Hier. 17. b} in Hieremia scriptum est. ") in novissimo dierum stulta remanebis : & Humberto

De Obitu devoti Humberti Monachi. Serm. 469

Humberto in æternum vivente, tu in perpetuum morieris. Evomuit Prophetam ^b marina bestia quem deglutierat: & tu Humbertum red- b. Ionæ. 3
des, quem videris tuo vastissimo ventre conclusisse.

De cætero, Fratres, factitium vobis sermonem in omni forma sanctitatis iste Dei servus exhibuit, quem & longum fecit & magnum, Longum, quantum ad longinquitatem viæ: magnum, quantum ad vitæ sublimitatem. Non oportet me amplius aperire os meum, si bene retinueritis sermonem ejus, si vestris illum cordibus impressistis. Quinquaginta annos & eo amplius vixit in servitio illius, cui servire regnare est; quia à puerilibus annis locutus est in sanctuario Dei. Nobiscum triginta annis ab ipso pene principio monasterij hujus conversatus est, non solum sine querela, sed & cum gratia: cujus ex hoc memoria in benedictione erit nobis, & generationi, quæ ventura est. Sicut advena & peregrinus pertransiit viam & vitam istam, quantum minus potuit de mundi rebus accipiens, ut pote sciens quia non erat de hoc mundo. Non habebat hic manentem civitatem, sicut nec patres sui: sed in anteriora extentus sequebatur ad palmam supernæ vocationis. Nihil habet mundus quod jure clamet in eo, vel de eo: quia nec mundus ei placuit, nec ipse mundo. Quantum parcius potuit de substantia ejus accepit, & miris accepisset, si non obedientia cœgisset Victum & vestitum habens, his contentus fuit, non ad superfluitatem, sed ad necessitatem: nisi quod ipsam quoque necessitatem, superfluitatem esse sapius causabatur. Ante hos paucos dies, si bene memini, dum colloqueremur adinvicem, dicebat se monasterij hujus præbendarium esse, & nullius tanquam utilitatis hominem pasci in domo Dei. Erat enim vere mitis, & humilis corde: & cum cæteris floret virtutibus, gratiam tamen mansuetudinis specialiter obtinebat. Ideo se amabilem & affabilem omnibus exhibebat, sicut erat amabilis valde.

Veruntamen in his omnibus quàm circumcisum fuerit os ejus & lingua, omnes vos plenissime cognovistis, qui tamdiu vidistis ejus conversationem, & sermonem ejus audistis. Quis unquam ex ore ejus sonum detractionis, verbum scurrilitatis, sermonem gloriæ, invidiæ vocem audivit? Quis eum vel alios judicantem, vel judicanti consentientem aliquando reprehendit? Quis eum loquentem inania audire potuit? Imò quis non ab eo timuit, si talia forte loqueretur audiri? Nimirum sollicite custodiebat vias suas ut non delinqueret in lingua sua, sciens quia qui in verbo non offendit, hic perfectus est vir ^c. Longe à te Humberte. Væ illud evangelicum: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia flebitis* ^d. Nunquid aliquis vestrum eum ridentem, & inter multos ridentes invenit? Serenabat quidem vultum suum assidentium gratiâ, ne fieret onerosus, sed risum integrum,

N H H 2

libene

Quinquaginta annos egit in ordine.

Humbertus idæa & exemplar viri religiosi; nam eminebant in eo contemptus mundi, seu amor paupertatis;

Mansuetudo & humilitas.

Taciturnitas & lingua custodia.

Maturnitas & risus suæ. c. Iacob. 3. a d. Luc. 5.

*Vigilantia,
industria, &
fervor.*

*Arduitas in
officio divino.*

*Sobrietas &
rara absti-
nentia.*

*† v. Bern.
serm. 19. in
Cant. n. 8.
ubi carpit
religiosos
hac in parte
proprio ju-
dicio nimi-
um obse-
quentes.
Prudentia
in consiliis.
Et tentatio-
num remedia.
Charitas &
pietas erga
alios. In
sancta con-
versatione
constantia.
Verus ergo
Christi secta-
tor & disci-
pulus Hum-
bertus.*

bene recolitis, non admisit. Porro quanti fervoris in opere Dei diebus & noctibus fuerit, non solum vidistis, sed etiam admirati estis usque ad diem mortis suæ. Cum enim ferè jam ad decrepitam pervenisset ætatem, præter incommoda senectutis, etiam tot & tantis infirmitatibus, quas multi vestrum non ignorant, lassatus atque quassatus; erat tamen, ut dicitur, animus victor annorum, & cedere nesciens infirmitati. Denique in frigoribus & caloribus per montes & valles ascendens & descendens, juvenum laborem prosequabatur, ita ut admirationi esset omnibus & stupori. Si eum quandoque propter multitudinem negociorum consilij gratiâ retinuissem, tristis perseverabat & nubilus donec vestro consortio redderetur. Rarissimè unquam solemnibus vigilijs, quas non rarò anticipabat, rarissimè cæteris horis psallentium in choro inventus est defuisse: nec nisi ea necessitate, ut ex instanti responsum mortis habens infirmitas sequeretur.

Porro in refectorio vix communibus utens cibus siquid fortè aliud apponeretur, aut non accipiebat, aut tam molestè accipiebat, ut super hoc universitatem nostram sapius molestaret. Decreverat aquam bibere semper, si non totis viribus refutissem. Vinum si quandoque bibere cogebatur; erat vinum colore potius quam sapore, adeo illud aquis nimis obrebat. Vix unquam ubi obedientia compellente infirmitarium introivit: vix cum intrasset teneri potuit. Fateor minus obediens in hac parte, quòd auctoritatis suæ mole me premeret. Laudo eum, in hoc non laudo: quia sicut vos scitis, non parum in hujusmodi perstitit obstinatus. Credo quia si quid triste sensit, propter hoc sensit, quòd minus nobis consensit de necessitate corporis sui †. Sed qualis erat in consilijs? Purus utique & discretus, quod ego tanto melius novi, quanto sapius tetigi pectus ejus. Non solus autem novi hoc, novit & universitas vestra. Quis denique multitudine vel magnitudine tentationum percussus, non audivit ab ore ejus & radicem tentationis, & curationis remedium? Ita enim percurrebat omnes angulos conscientie infirmantis, ut credere posset qui confitebatur, eum vidisse omnia, omnibus interfuisse.

Quantæ autem charitatis erat? Sic se induerat viscera pietatis, ut omnes excusaret, pro omnibus intercederet, nescientibus illis pro quibus loquebatur; non personarum acceptor, sed necessitatum. Erat ergo humilis corde, dulcis sermone, strenuus opere, fervens charitate, in commisso fidelis, in consilio circumspectus & prudens. Compositus erat super omnes homines quos viderim in diebus istis, unus & idem perseverans omni tempore & omni hora. Plane in semitis Domini Jesu posuit vestigia, nec retraxit pedem donec cursum itineris consummaret. Ille fuit pauper,

De Obitu devoti Humberti Monachi. Serm. 471

pauper, pauper etiam iste fuit. Vixit ille in laboribus, & hic in laboribus multis. Crucifixus est ille, & iste multis & magnis crucibus affixus, stigmata JESU tulit in corpore suo, adimplens ea quæ deerant passionum Christi etiam in carne sua. Resurrexit ille, iste resurget. Ille ascendit in cælum, & iste creditur ascensurus. Ascensurus planè cum rex gloriæ propter nos descendet, sicut prius ascenderat, ut notam faciat potentiam suam: cum non minoris excellentiæ sit descendere per aera, quàm per aerem ascendisse. Sic enim olim Angeli prædixerunt ^e: *quia hic Iesus, qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.* Ne laudaveris hominem in vita sua, dicit scriptura ^f, pro eo quòd non est segura laudatio nisi post mortem. Hoc & ego in eo studiosè servavi, qui dum viveret, in huiusmodi non aperui os meum; ne forte possemus vel ego adulationis notam, vel ille culpam incurrere vanitatis. Ex hoc sane neutrum jam timetur: nec ego eum video, & ille forsitan me non audit. Sed etsi audiat, non movetur hominum verbis, fortius inherens atque felicius verbo DEI. Nihil proficiet inimicus in eo, & vanitatis suggestor non apponet nocere ei.

e Act. 1. a

f Eccl. 11. d

Ecce jam coram te est, Pater dulcissime, fons ille puritatis, quem tanto ardore animi sitiebas: ecce immerfus es in illam divinæ pietatis abyssum, cuius memoriam abundantia suavitatis tam devotè eructare solebas. Quis enim tam devotus prædicator pietatis divinæ, quis humanæ puritatis commendator tam studiosus, quis utriusque rei tam affectuosus amator erat? aut cui aliquando quinque verbalocutus es, in quibus non vera puritas resonaret, in quibus non sancta Dei pietas audiretur? Non ergò super te doleo, cui desiderium animæ tuæ tribuit Deus, mihi potius ademptum doleo fidele consilium, auxilium grande, virum unanimem, hominem secundum cor meum. In me hæc omnia mala ceciderunt. In me transierunt iræ tuæ Domine JESU, & terrores tui conturbaverunt me. Elongasti à me amicum & proximum, & notos meos à miseria extrahens, me in miseriis reliquisti. Abstulisti mihi germanos carne, germaniores spiritu, & in tuis negociis, & in secularibus secundum te sapientes. Sustulisti hinc alios, atque alios, qui onus meum portabant, onus grande quod mihi imposuisti. Unus mihi prope solus Humbertus supererat è tantis necessariis meis, eo suavior amicus, quo antiquior: & hunc tulisti, quoniam tuus erat. Ego solus ad verbera relinquo, ego morior in singulis, & omnes fluctus tuos induxisti super me. Utinam quem flagellas, occidas semel, & non miserum hominem tot & tantis mortibus serves.

*Apostrophe
ad Humbertum.*

Ad Christum.

*Pia S. Bern.
lamentatio.*

Veruntamen non contradico sermonibus sancti: qui cœpit, ipse me conterat; & hæc mihi consolatio sit, ut affligens dolore, non parcat.

*Deplorat
ereptum sibi*

Nnn 3

Ego

suisque Humbertum.

Ego in flagella paratus sum, si forte pius pater in beneficia flagella commutet. Unde & verba non murmure plena sunt, sed dolore. Non ploro Humbertum (neque enim ille plorandus est, qui vocatus est ad mensam divitis, sed super me & super vos ploro, super domum istam, super ceteros fratres nostros, qui omnes ab eius ore consilium expectabant. Sic & Salvator crucem suam tanquam latro suum laqueum portans, cum mulieres quæ eum à Galilæa secutæ fuerant, super se lamentantes respiceret, **g Luc. 23. d** conversus ad eas dixit & : *Filia Hierusalem nolite flere super me, sed super vosipsas flete, & super filios vestros. Etenim ea quæ de me sunt, finem habent.* Quæ videtis mihi præparari, temporalia sunt: quæ non videtis, æterna. Si temporalia sunt, transitoria sunt: si transitoria sunt, & mortalia sunt: & transeundi vel moriendi argumentum hoc solum est, quia videri possunt. Temporalia fuerunt quæ in Humberti morte conspeximus, sed jam obtinet gaudium & lætitiã in perpetuas æternitates.

Omnia visibilia transitoria.

Non est ergo lugendus nobis, cui nec luctus, nec dolor est. Sed nec pro nobis, quibus ille sublatus est, murmurandum est, magis gratias agamus quòd tamdiu concessus est nobis. Siquidem (ut ego arbitror) decennium jam decursum est, quod non vixit, nisi nobis & pro nobis: atque hic timor meus est, ne ideò translatus sit, quia non eramus jam digni consortio illius. Quis scit tamen si idcirco sublatus fuerit, ut nos suis intercessionibus protegat apud Patrem? Utinam ita sit. Si enim tantæ charitatis erat dum esset nobiscum, ut omnia quæ ad corpoream necessitatem spectant, libentius mihi quàm sibi cederet: quàn tò magis nunc cum illi summæ charitati (quæ Deus est) inhæret, maiorem habet in me gratiam & charitatem? Sed forsitan nunc de me, & de conversatione mea plenius novit veritatem, nec compatitur, ut solebat, sed ut vereor, indignatur. Quod si etiam propter peccata nostra abstulit eum DEUS: utinam idem ipse obtineat, ut nobis hoc ipsum misericorditer relaxetur, ne pœnam super pœnam sustineamus.

Intercessio Sanctorum.

Ociosi sermones & omnis iactura temporis cavenda.

Vel graviter in purgatorio luenda.

De reliquo, Fratres, dico vobis, si sequeremini vestigia eius, non tam facile in vanis cogitationibus & ociosis sermonibus in jocis & scurrilitatibus laberemini: quia in his multum perditis & de vita vestra, & de tempore vestro. Volat irrevocabile tempus, & dum creditis vos cavere pœnam istam minimam, incurritis amphorem. Illud enim scitote, quia post hanc vitam in purgabilibus locis centupliciter, quæ fuerint hic neglecta, redduntur usque ad novissimum quadrantem. Scio ego quia durum est homini dissoluto apprehendere disciplinam, verboso silentium pati, vagari solito stabilem permanere: sed durius & multo durius erit futuras illas molestias tolerare. Et homo iste qui hic sepultus est, multa in prin-

In Dedicatione Ecclesiæ, Sermo I. 473

in principio (sicut ipse cognovi) super huiusmodi tentamenta sustinuit, sed cum multo lutamine pugnavit & vicit. Et sicut tunc ei durum erat pugnam in tentationibus sustinere, sic ei modo durius esset ad illas ineptias revolare, quia bona consuetudo pervenerat in naturam. Exercete vos in doctrina ista, & attendite formam illam quam vidistis in eo & audistis: ut ad eum perveniatis ad quem ipse pervenit, qui est benedictus in sæcula, AMEN.

IN DEDICATIONE ECCLESIAE.

S E R M O I.

Festivitas hodierna, Fratres tanto nobis debet esse devotior, quanto familiarior est. Nam cæteras quidem Sanctorum solennitates cum Ecclesiis aliis habemus communes: hæc verò sic nobis est propria, ut necesse sit, vel à nobis eam, vel à nemine celebrari. Nostra est, quia de Ecclesia nostra: magis autem nostra, quia de nobisipsis. Miramini forsitan & erubescitis celebrari festa de vobis, sed nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Quid enim lapides isti potuerunt sanctitatis habere, ut eorum solennia celebremus? Habent utique sanctitatem, sed propter corpora vestra. An vero corpora vestra sancta esse quis dubitet, quæ templum sancti Spiritus sunt, ut sciat unusquisque possidere vas suum in sanctificatione? Itaque sanctæ sunt animæ propter inhabitantem spiritum Dei in vobis. Sancta sunt corpora propter animas, sancta est etiam propter corpora domus. Adhuc certè corruptibili tenebatur in carne, & in corpore peccati, in quo & grave adulterii crimen admisit illius anima qui dicebat *a*: *Custodi animam meam, quoniam sanctus sum.* Mirabilis plane DEUS in Sanctis suis, non modò in cælestibus, sed etiam in terrenis. Utrobique sanctos habet, & in utrisque mirabilis est: illos quidem beatificans, istos sanctificans.

An experimentum quæritis eius de qua loquimur sanctitatis, & sanctorum vobis istorum miracula desideratis ostendi? Multi certè ex vobis à peccatis & vitiis in quibus computruerunt tanquam jumenta in stercore suo, exiere viriliter; & quotidie impugnantibus eis potenter resistunt, juxta Apostolum qui de sanctis loquens utique *b*. *Convalescerunt*, inquit, *de infirmitate fortes facti sunt in bello.* Quid mirabilius, quando is qui prius vix per biduum poterat à luxuria, crapula, & commestationibus, & ebrietatibus, à cubilibus & impudiciis, cæterisque similibus & dissimilibus vitiis continere, nunc ab eis continet multis annis, tota utique vita sua? Quod maius miraculum, quando tot juvenes, tot adolecentes, tot nobiles, universi denique quos hic video, velut in carcere aperto tenen-

Festivitas dedicationis non tam templi consecrati materialis, quam nostri spiritualis.

*a Psal. 85. a
Duplices sanctos habet Deus, alios in cælis alios in terris.*

*b Hebr. 11. f
Nec his terrenis sua desunt miracula.*